

z perspektywy *Architektury Opola 1918-1939 – manifestu tożsamości Państwa-Regionu-Europy* oraz przedstawił zarys koncepcji Muzeum Śląskiego w Katowicach.

Tradycyjnie obrady konferencji „Colloquium Opole” kończy dyskusja panelowa. W tym roku, próbując skonsumować główny temat obrad, dyskusji nadano tytuł „Granice Unii Europejskiej”. Dyskutowano o granicach Unii w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym, o zmianach strukturalnych, jakie powinny nastąpić, aby UE zaczęła lepiej funkcjonować oraz o konsekwencjach dla wspólnoty, jakie może przynieść kryzys ukraiński. W dyskusji kierowanej przez prof. dra hab. Michała Lisa z PIN - Instytutu Śląskiego wzięli udział: dr hab. Larysa Leszczenko z Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. dr Ruth Zimmerling z Uniwersytetu Jana Gutenberga w Moguncji oraz przedstawiciele komitetu organizacyjnego „Colloquium Opole” prof. Tadeusz Siwek i dr Marek Mazurkiewicz, sekretarz konferencji.

Zapis konferencji, wraz z poszczególnymi referatami ukaże się drukiem jesienią 2015 r. w ramach publikacji pokonferencyjnej „Colloquium Opole 2014”.

Marek Mazurkiewicz

SPÓŁECZNE OBLICZA EUROPY XXI WIEKU

W dniach 20-21 listopada 2014 r. w Pile odbyło się międzynarodowe seminarium pt. „Społeczne oblicza Europy XXI wieku”, z udziałem uczonych z Polski, Niemiec i Słowacji. Jego organizatorami byli: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile, Uniwersytet w Poczdamie, Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Fundacja im. Róży Luksemburg. W wystąpieniach i w dyskusji poruszano m.in. zagadnienia: kryzysu finansowego państw strefy euro i sposobów jego przezwyciężania; samorządów terytorialnych w sytuacji kryzysowej i pokryzysowej; ubóstwa i rozwarstwienia społecznego w Europie; bezrobocia wśród młodzieży i wykluczenia społecznego oraz migracji zarobkowych w Europie.

Spotkanie otworzył rektor PWSZ w Pile prof. Donat Mierzejewski, głos zabrali także: prezydent miasta Piła dr Piotr Głowski, prodziekan Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM prof. Robert Kmiecik oraz Piotr Janiszewski z Fundacji im. Róży Luksemburg.

Obrady plenarne zainaugurował prof. Kazimierz Pajak z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, a pierwszym prelegentem był prof. Maciej Walkowski. Przeprowadził on analizę najważniejszych wyzwań społeczno-ekonomicznych stojących przed Unią Europejską. Zaliczył do nich m.in. ubóstwo, dostępność Internetu, problemy dietności kobiet, mobilność młodzieży, edukację, kształcenie dla gospodarki, reindustrializację, starzenie się społeczeństwa, bezrobocie, migracje oraz konkurencyjność Europy na rynkach światowych. Jako drugi głos zabrał prof. Jochen Franzke z Uniwersytetu w Poczdamie. Niemiecki uczyony omówił rolę wspólnot lokalnych w Europie jak gmina czy sołectwo. Uznał, że są one motorem rozwoju UE i mają istotne znaczenie w realizacji polityki socjalnej, ich działalność jest jednak ograniczana przez unijną biurokrację. Dr Henrik Scheller z Uniwersytetu w Poczdamie dokonał analizy prawnych, ekonomicznych i socjokulturowych wymiarów procesów dezintegracyjnych w Europie. W referacie poruszył zagadnienie pesymizmu społecznego w UE i gasnącej zgody na postępującą integrację. Dodał jednak, że integracja i dezintegracja, jako proces dialektyczny, są dwiema stronami tego samego medalu. Prof. Robert Kmiecik skupił się w swoim wystąpieniu na współpracy środowiska gospodarczego z samorządem terytorialnym jako elemencie

rozwoju obszarów metropolitalnych w Polsce. Jego zdaniem podstawowy problem stanowi komunikacja między samorządami i przedsiębiorstwami. Zaproponował zatem utworzenie samorządu powszechnego. Prof. Bogdan Koszel z UAM omówił niemieckie i francuskie koncepcje wychodzenia z kryzysu finansowego państw strefy euro UE. Wskazał na podobieństwa, ale i różnice w niemieckich i francuskich koncepcjach integracji europejskiej, zarówno w sferze politycznej, jak i gospodarczej. Prof. Jerzy Babiak z UAM przeprowadził analizę zróżnicowania poziomu życia w Polsce na tle krajów UE, zwracając uwagę, że globalizacja przynosi wiele pozytywnych efektów, ale nie są one dzielone równomiernie. Ponadto, w opinii uczonego, wzrost gospodarczy nie jest jedynym miernikiem poziomu życia. W końcu pierwszej części obrad plenarnych referat wygłosił dr hab. Grzegorz Piwnicki z Uniwersytetu Gdańskiego, który scharakteryzował wybrane dylematy polityczno-ekonomiczne Polski po wstąpieniu do UE.

Drugiej części obrad plenarnych przewodniczył prof. Adam Marcinkowski. Jako pierwszy głos zabrał doc. PhDr. Peter Čajka z Uniwersytetu w Bańskiej Bystrzycy. Słowacki uczony zajął się problematyką zarządzania kryzysowego i przeciwdziałania zagrożeniom. Natomiast dr hab. Zofia Sujkowska-Życka z Piły podjęła się rozwiązania dylematów dotyczących funduszy europejskich. Uznała, że europejska polityka spójności przyczyniła się do wzrostu gospodarczego w Polsce i poprawy kondycji materialnej społeczeństwa. Zaproponowała także, ażeby stosować termin „skorzystanie ze środków europejskich” zamiast „wydatkowanie”, który to ma negatywne konotacje. Prof. Andrzej Sakson z UAM skupił się w swoim referacie na polskich migrantach zarobkowych w Europie. Do pozytywnych konsekwencji migracji zaliczył m.in.: wzrost zarobków i nowe perspektywy rozwojowe, nabywanie nowych umiejętności, lepszą opiekę socjalną, mniejsze bezrobocie w Polsce, napływ kapitału do kraju, mobilność siły roboczej, upowszechnianie się postaw tolerancji i szacunku. Negatywne skutki migracji to np.: osłabienie więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, uzależnienie polskich gospodarstw domowych od finansowania z zagranicy, starzenie się społeczeństwa, mniejsza liczba urodzeń i niedobory na rynku pracy. Dr hab. Adam Sudoł z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy omówił działalność polskiej służby i dyplomacji konsularnej na rzecz migrantów polskich w państwach Europy. Scharakteryzował też działalność Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego, które jest placówką naukowo-badawczą UKW. Jej zadaniem jest gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie wszelkich źródeł historycznych ilustrujących dzieje polskiego uchodźstwa po 1918 r. oraz służb dyplomatycznych II Rzeczypospolitej, jak i publikowanie studiów naukowych opartych na zgromadzonych zasobach archiwalnych. Na zakończenie dr Agnieszka Piekutowska z Uniwersytetu w Białymstoku w swoim wystąpieniu zadała pytanie, czy Polska potrzebuje imigrantów zarobkowych? Oceniała jednocześnie niedobory jakościowe zasobów pracy w kraju.

W drugim dniu seminarium jako pierwszy wystąpił Konstantin Stern z Uniwersytetu w Poczdamie, który przeanalizował publicystykę niemieckich czasopism w kontekście ich ocen integracji europejskiej. Dr hab. Krystyna Gomółka z Politechniki Gdańskiej omówiła problemy współpracy transgranicznej powiatów województwa pomorskiego w kontekście małego ruchu granicznego. Dr Sławomir Sadowski z UKW w Bydgoszczy w interesujący sposób analizował kwestie związane z separatyzmami narodowymi we współczesnej Europie. Dr Magdalena Bierzyńska-Sudoł, również z UKW, opisała życie codzienne najmłodszej fali migrantów z Polski w Wielkiej Brytanii, zwracając jednocześnie uwagę, że są oni aktywni społecznie, zakładają własne firmy i pracują naukowo. Dr Marcei Burdelski z UG omówił politykę UE wobec Chin i Korei Północnej. Dr Łukasz Jureńczyk z UKW podjął odważną próbę oceny wpływu kryzysu finansowego na budżet i kierunki działań Ministerstwa Obrony Narodowej. Mgr Malwina Książniakiewicz, doktorantka z UAM, omówiła podziały społecz-

ne wśród Flamandów i Walonów, pytając, czy Belgii grozi rozpad? Dr Elżbieta Kużelewska z Uniwersytetu w Białymstoku przedstawiła trudną, kosztochłonną, ale konieczną politykę językową UE w dobie kryzysu. Dr hab. Paweł Malendowicz z UKW skupił się na wyjaśnieniu przyczyn konfliktu we wschodniej części Ukrainy oraz konfliktu między Rosją i światem zachodnim. Uznał, że należy rozpatrywać je w kontekście różnic w sposobach myślenia o świecie. Mgr Jadwiga Kosidło ze Stowarzyszenia Uśmiech z Walcza analizowała problemy rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, a mgr Andżelika Retmańczyk z Ośrodka Pomocy Społecznej w Goleniowie migracje zarobkowe będące ucieczką od ubóstwa z perspektywy dziecka w rodzinie korzystającej z pomocy społecznej. Dr Mirosław Grzelak z PWSZ w Pile zaproponował rozwiązania dylematów społeczeństwa obywatelskiego na początku XXI w. Dr Stanisław Zakrzewski, również reprezentujący PWSZ w Pile, analizował problem bezrobocia i wykluczeń społecznych. Dr Adam Barabasz z UAM omówił tendencje eurosceptyczne w Parlamencie Europejskim jako odpowiedź na kryzys gospodarczo-społeczny, a dr Marcin Piechocki z UAM omówił formy działalności i cele Partii Piratów w Niemczech. Na zakończenie mgr Łukasz Popławski z PWSZ w Pile zainteresował słuchaczy analizą nierówności materialnych na świecie i ich korelacji z wybranymi patologiami społecznymi.

Organizatorzy seminarium zapowiedzieli starania na rzecz kontynuacji podobnych projektów i rozwoju współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju i poza granicami Polski. Wyrazili także zamiar ogłoszenia drukiem zaprezentowanych podczas seminarium wyników badań.

Paweł Malendowicz

EDUKACJA POLITYCZNA W POLSCE I W NIEMCZACH HISTORIA, WYZWANIA, PERSPEKTYWY

W siedzibie Instytutu Zachodniego w Poznaniu 21 listopada 2014 r. odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy”, której celem było przedstawienie i porównanie różnych działań w zakresie edukacji politycznej i obywatelskiej w obu państwach. Obrady otworzył dyrektor placówki dr Michał Nowosielski, który powitał uczestników spotkania i wyraził nadzieję, że podjęcie takiej problematyki wpisuje się w powrót do korzeni IZ, po siedemdziesięciu latach próbującego na nowo określić profil swojej działalności. Jako przykład takich poszukiwań wskazał utworzenie w IZ Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego, który – w opinii dyrektora – powinien spełniać ważną rolę poznawczo-wychowawczą w zakresie edukacji politycznej, zwłaszcza dla młodego pokolenia.

Następnie głos zabrał Piotr Womela, przedstawiciel współorganizatora konferencji - Fundacji Konrada Adenauera. Wyraził zadowolenie, że reprezentowana przez niego fundacja może uczestniczyć w przedsięwzięciu będącym częścią większego projektu badawczo-edukacyjnego. Gość z Warszawy przypomniał krótko historię działalności Fundacji Konrada Adenauera w Polsce, podziękował Instytutowi Zachodniemu za współpracę oraz życzył uczestnikom owocnych obrad.

Konferencja podzielona została na dwa panele. Pierwszy, zatytułowany „Edukacja polityczna w Niemczech” moderowany był przez prof. IZ dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego, i składał się z sześciu referatów zakończonych dyskusją. Panelem drugim pt. „Wyzwania dla